

**ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ
Γ' ΤΑΞΗΣ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΚΑΙ Δ' ΤΑΞΗΣ ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ
ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ
ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 9 ΙΟΥΝΙΟΥ 2017 - ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ
ΜΑΘΗΜΑ:
ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ**

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΘΕΜΑΤΩΝ

**Διδαγμένο κείμενο
Πλάτωνος, Πρωταγόρας 322d-323c**

A1. Στις άλλες δηλαδή ικανότητες, όπως λες εσύ, αν κάποιος ισχυρίζεται ότι είναι ικανός αυλητής ή σε οποιαδήποτε άλλη τέχνη στην οποία όμως δεν είναι, τον περιγελούν ή αγανακτούν και οι συγγενείς του, αφού τον πλησιάζουν τον συμβουλεύουν σαν να είναι τρελός. Όμως στη δικαιοσύνη και στην άλλη πολιτική αρετή, κι αν ακόμη ξέρουν για κάποιον πως είναι άδικος, αν αυτός ο ίδιος λέει την αλήθεια σε βάρος του εαυτού του μπροστά σε πολλούς άλλους, εκείνο το οποίο θεωρούσαν εκεί (στην πρώτη περίπτωση) πως είναι σωφροσύνη, το να λέει δηλαδή την αλήθεια, σ' αυτή την περίπτωση το θεωρούν τρέλα και ισχυρίζονται πως πρέπει όλοι να λένε ότι είναι δίκαιοι, είτε είναι, είτε όχι, ειδικά λένε ότι είναι τρελός αυτός που δεν προσποιείται ότι είναι δίκαιος· γιατί είναι ανάγκη ο καθένας να συμμετέχει κατά τούτο τον τρόπο οπωσδήποτε σ' αυτή διαφορετικά να μην συγκαταλέγεται στους ανθρώπους.

B1. Ο Πρωταγόρας προκειμένου να ενισχύσει την άποψή του για τη καθολικότητα της πολιτικής αρετής αναφέρει δυο εμπειρικές περιπτώσεις το παράδειγμα του αυλητή που υποστηρίζει πως κατέχει την αυλητική τέχνη που στην πραγματικότητα δεν ξέρει. Αυτόν τον περιγελούν όλοι και τον συμβουλεύουν σαν να ήταν τρελός. Αντίθετα αν κάποιος παραδεχτεί σε βάρος του ότι είναι άδικος και αν ακόμη είναι ολοφάνερο τον χαρακτηρίζουν τρελό. Δηλαδή η ειλικρινής παραδοχή της αδυναμίας στη μια περίπτωση θεωρείται σωφροσύνη και στην άλλη τρέλα. Γεγονός που δείχνει πως το να είναι κανείς δίκαιος είναι όρος αναγκαίος της ανθρώπινης ύπαρξης και συμμετοχής στην κοινωνία και εξηγείται από το μοίρασμα της αιδούς και της δίκης σε όλους τους ανθρώπους.

Κοντά στα παραδείγματα ο Πρωταγόρας χρησιμοποιεί το παράδειγμα του Σωκράτη για εκείνους που έχουν εξειδικευμένες γνώσεις παραλλάσσοντάς το:

- αντί να αναφερθεί σ' αυτούς που έχουν εξειδικευμένες γνώσεις στην οικοδομική και τη ναυπηγική αναφέρεται στον αυλητή.
- μεταφέρει το παράδειγμα από την εμπειρία της πολιτικής τέχνης στην εμπειρία όλης της κοινωνίας διευρύνοντας το χώρο.
- δίνει επιπρόσθετα το παράδειγμα με τον άδικο για να ενισχύσει το συλλογισμό του.

Ο Σωκράτης δεν έχει κάνει λόγο καθαρά για τη καθολικότητα της πολιτικής αρετής, αλλά απέδειξε ότι οι Αθηναίοι δεν θεωρούν ότι αυτή είναι κάτι που διδάσκεται. Το στοιχείο της καθολικότητας το εισήγαγε στη συζήτηση ο ίδιος ο Πρωταγόρας. Ωστόσο το παίρνει ως δεδομένο, σαν να απορρέει από την παραπάνω γνώμη των Αθηναίων και δείχνει να αποδέχεται την εννοούμενη άποψη του Σωκράτη και να τη στηρίζει με το τεκμήριον.

Δίνει συγκεκριλαιωτικά ο Πρωταγόρας τη θέση που έχει αναπτύξει και δηλώνει ότι θα τη στηρίξει με ένα τεκμήριο. Προσθέτει ως στοιχείο της πολιτικής αρετής τη δικαιοσύνη, (για να δοθεί στη συνέχεια το παράδειγμα με τον άδικο) εννοώντας ότι συνίσταται σε επιμέρους αρετές είναι δηλαδή μια σύνθετη αρετή.

Ο Πρωταγόρας στηρίζεται στην κοινή αντίληψη, δεν το θεμελιώνει λογικά. Αυτό δεν σημαίνει ότι δεν έχει ουσιαστική –αντικειμενική βάση. Αλλώστε ακολουθεί εμπειρική απόδειξη που αρχίζει με τη λέξη τεκμήριον.

Το συμπέρασμα που απορρέει είναι ότι όλοι οι άνθρωποι πρέπει να έχουν μερίδιο στην αρετή και όποιος δεν το έχει δεν έχει θέση στην κοινωνία· δηλαδή βασική προϋπόθεση για την ύπαρξη κοινωνίας είναι η συμμετοχή όλων στη δικαιοσύνη. Η συμμετοχή αυτή στην αρετή πρέπει να φαίνεται με οποιονδήποτε τρόπο, είτε την κατέχει κάποιος, είτε προσποιείται.

Ο Πρωταγόρας ξεκινά τη συλλογιστική του πορεία με την αποδεικτέα θέση:

- «ήγούνται πάντες άνθρωποι πάντα άνδρα μετέχειν δικαιοσύνης τε καί τῆς ἄλλης πολιτικῆς ἀρετῆς»

ενώ τη θέση αυτή θα στηρίζουν ουσιαστικά δυο φράσεις:

- «πάντας δεῖν φάναι εἶναι δίκαιους» και
 - «ἀναγκαῖον οὐδένα ὄντιν' οὐχί ἄμῳς γέ πως μετέχειν αὐτῆς».
- Στις τέχνες ἔστω ότι κάποιος δεν είναι καλός αὐλητής· αν πει το αντίθετο είναι τρελός, αν πει την αλήθεια είναι μυαλωμένος.
 - Στην αρετή ἔστω ότι κάποιος είναι άδίκος· αν πει το αντίθετο είναι μυαλωμένος, αν πει την αλήθεια είναι τρελός. Επιπλέον αν παριστάνει το δίκαιο είναι μυαλωμένος.

Αν αφαιρέσουμε τα παραδείγματα και κρατήσουμε μόνο τις αποδεικτικές σκέψεις παρατηρούμε ότι η αποδεικτέα θέση στηρίζεται σε δυο αιτιολογήσεις:

- όλοι πρέπει να ισχυρίζονται ότι είναι δίκαιοι
- είναι αναγκαίο να έχει ο καθένας μερίδιο στην πολιτική αρετή

Ως προς τη λογική ορθότητα ενώ η αποδεικτέα θέση έχει αποφαντική διατύπωση, στις αιτιολογήσεις υπάρχει δεοντολογική διατύπωση η οποία δεν έχει αποδεικτική ισχύ. Επιπλέον ο Πρωταγόρας αποδεικνύει τι πιστεύουν οι άνθρωποι για την καθολικότητα της αρετής και όχι τι συμβαίνει στην πραγματικότητα.

Για να αποδείξει ο Πρωταγόρας ότι η πολιτική αρετή είναι διδακτέα χρησιμοποιεί σε συσχετισμό δυο ομάδες παραδειγμάτων αποκλειστικά δικά του από την εμπειρία του καθημερινού βίου.

B2. Ο Πρωταγόρας βλέποντας με ρεαλισμό την κοινωνική πραγματικότητα περιβάλλει με το φιλοσοφικό μανδύα την άποψη του κόσμου ως προς τον άδικο· η δημόσια ομολογία της αδικίας του θεωρείται παραφροσύνη, επειδή αυτό αμαυρώνει την κοινωνική του εικόνα και ενδέχεται να του δημιουργήσει προβλήματα με τη δικαιοσύνη. Όλοι λοιπόν γενικά ισχυρίζονται πως κάθε άνθρωπος πρέπει να επιμένει πως είναι δίκαιος ή να προσποιείται, διαφορετικά θεωρείται τρελός.

Η συνύπαρξη των ανθρώπων είναι αδιανόητη, αν δεν διαθέτουν όλοι την πολιτική αρετή. Γι' αυτό και όποιος στερείται τη σωφροσύνη ή τη δικαιοσύνη, την αρετή του πολίτη γενικά, πρέπει να υποκρίνεται ότι τις κατέχει. Η υποκρισία παρατηρεί ο Α. Ε. Taylor είναι ο φόρος που η κακία οφείλει στην αρετή.

Ο Πρωταγόρας εισδύει στη νοοτροπία του κόσμου και παρατηρεί πως τους ενδιαφέρει όχι τόσο η δεοντολογία ως προς τη συμπεριφορά τους όσο το συμφέρον

τους, όχι τόσο η πραγματική εικόνα, όσο η εικόνα που θα δείξουν στους άλλους για τον εαυτό τους. Η απόκρυψη της αδικίας και η προσποίηση δικαιοσύνης θα μπορούσαν να εκλειφθούν ως προσπάθεια να μην απομακρύνονται οι άνθρωποι από τη δικαιοσύνη έστω και έτσι. Όμως αυτή η ερμηνεία μάλλον εξιδανικεύει την άποψη των ανθρώπων για αυτή τη προσποίηση.

Υπάρχει ένα αδύνατο σημείο στη φράση «ἐάντε ὧσιν ἐάντε μή» καθώς υποδηλώνεται ότι υπάρχουν και άδικοι κάτι που έρχεται σε αντίφαση με την καθολικότητα της αρετής. Η ομολογία ή η απόκρυψη της δικαιοσύνης εξετάζεται εδώ από την πλευρά της γνώμης του κόσμου και βέβαια διαφορετική θα ήταν η εκτίμηση, αν εξεταζόταν από την πλευρά της ηθικής δεοντολογίας ή της λειτουργίας των κοινωνικών θεσμών.

Το συμπέρασμα που απορρέει είναι ότι όλοι οι άνθρωποι πρέπει να έχουν μερίδιο στην αρετή και όποιος δεν το έχει δεν έχει θέση στην κοινωνία: δηλαδή βασική προϋπόθεση για την ύπαρξη κοινωνίας είναι η συμμετοχή όλων στη δικαιοσύνη. Η συμμετοχή αυτή στην αρετή πρέπει να φαίνεται με οποιονδήποτε τρόπο, είτε την κατέχει κάποιος, είτε προσποιείται.

Σε όλη την ανάλυση της άποψης για την καθολικότητα της αρετής ο Πρωταγόρας καταλήγει πως πρέπει να την έχουν όλοι, είναι ανάγκη να την έχουν όλοι και ξεφεύγοντας ότι πρέπει να δείχνουν πως την έχουν όλοι.

B3. Ο Πρωταγόρας ύστερα από ερωτήσεις του Σωκράτη δέχεται ότι διδάσκει τους μαθητές του την πολιτική τέχνη και ότι αναλαμβάνει να κάνει τους άντρες αγαθούς πολίτες. Ο Σωκράτης από την πλευρά του ισχυρίζεται ότι η μετάδοση της πολιτικής αρετής είναι κάτι που

α) δε διδάσκεται και

β) δεν μπορούν οι άνθρωποι να το μεταδώσουν σε άλλους ανθρώπους.

Και για να αποδείξει την ορθότητα του ισχυρισμού του, φέρνει δύο επιχειρήματα. Το πρώτο υποστηρίζει ότι οι Αθηναίοι, όταν συζητούν στην εκκλησία του δήμου τεχνικά θέματα, καλούν ως συμβούλους κάποιους ειδικούς, ενώ αν προσπαθήσει να τους συμβουλέψει σ' αυτά κάποιος μη ειδικός, τον αποδοκιμάζουν κρίνοντας τον αναρμόδιο, όσο κοινωνικό κύρος και αν διαθέτει. Όταν όμως συζητείται ένα θέμα σχετικό με τη διοίκηση της πόλης και την πολιτική, δέχονται τη συμβουλή οποιουδήποτε συμπολίτη τους. Αυτό σημαίνει ότι τους θεωρούν όλους αρμοδίους γι' αυτά τα θέματα, επειδή όλοι διαθέτουν πολιτική αρετή, χωρίς μάλιστα να την έχουν ποτέ διδαχτεί από κανέναν.

Η επαφή με οικοδόμους για τα απαραίτητα της οικοδομής, σχέδια - υλικά - δαπάνη, ήταν αρμοδιότητα της εκκλησίας. Η φράση αυτή, όπως και η επόμενη για τους ναυπηγούς και για «όσα θεωρείται πως είναι διδακτά», αποδεικνύει τη σύσταση ενός τεχνοκρατικού συλλόγου, ο οποίος απαρτιζόταν από ειδήμονες και εξειδικευμένους πολίτες, στην υπόδειξη των οποίων πειθαρχούσε η πολιτεία, η άποψη δε οποιουδήποτε άλλου, μη ειδικού, αποδοκιμαζόταν και συχνά με τρόπο όχι και τόσο ευγενικό («τον έβγαζαν έξω σιωπηλά»). Σημαντικό λοιπόν ρόλο στις αποφάσεις του λαού έπαιζαν οι εισηγήσεις και οι συμβουλές των ειδικών - εμπειρογνομόνων.

Τα κυριότερα μέσα αποδοκιμασίας των ομιλητών στην Εκκλησία του δήμου ήταν η κοροϊδία και ο θόρυβος. Κάτι ανάλογο συνέβαινε και στο αρχαίο θέατρο, όταν οι θεατές αποδοκίμαζαν κάποιον αδέξιο υποκριτή, αυλητή ή χορευτή, κάποια σκηνή ή κάποιους στίχους.

Μετά την ολοκλήρωση του μύθου του Προμηθέα από τον Πρωταγόρα ακολουθεί το **επιμύθιο** που σημασιοδοτεί το **«οὐτόν δὴ»** και περνά από το μύθο στη

λογική διερεύνηση των δεδομένων και επιχειρεί να βγάλει συμπεράσματα χρησιμοποιώντας και εμπειρικά στοιχεία.

Ο Πρωταγόρας αφού αφηγήθηκε το μύθο του Προμηθέα επαναλαμβάνει το παράδειγμα του Σωκράτη με τους Αθηναίους στην εκκλησία του δήμου για να συμφωνήσει με όσα είπε εκείνος για τη στάση των Αθηναίων και για να την ερμηνεύσει διαφορετικά: Όλοι οι Αθηναίοι έχουν τη πολιτική αρετή, επειδή ο Δίας την έχει μοιράσει σε όλους και γιατί είναι αναγκαίο να την έχουν όλοι, διαφορετικά δεν θα μπορούσαν να συσταθούν πόλεις.

Το ότι οι Αθηναίοι έχουν όλοι τη πολιτική αρετή δε σημαίνει ότι αυτή δεν είναι διδακτή, αλλά ότι είναι αναγκαίο να την έχουν όλοι, γιατί αυτό αποτελεί πρωταρχική προϋπόθεση για την ύπαρξη πόλης.

Ο Πρωταγόρας με την αναφορά και την ερμηνεία του μύθου, δέχεται και αιτιολογεί την καθολικότητα και αναγκαιότητα της πολιτικής αρετής δεν αποδεικνύει όμως ότι είναι διδακτή. Η πολιτική αρετή δόθηκε αργότερα, αφού είχε συντελεστεί η πολιτισμική πορεία και όχι ταυτόχρονα με τη δημιουργία του ανθρώπου επομένως δεν είναι έμφυτη - δεν υποδηλώνει όμως αυτό ότι είναι διδακτή. Ο Πρωταγόρας εκφράζει μια αντιτεχνοκρατική αντίληψη για την πολιτική, επιδοκιμάζει το αθηναϊκό πολίτευμα και ιδίως το δικαίωμα της ισηγορίας.

Αυτό που ενδιαφέρει και τους δύο συζητητές είναι η αρετή του πολίτη σε ό,τι αφορά τη συμμετοχή του στα κοινά θέματα της πόλης. Η πορεία και η επιχειρηματολογία εδώ είναι ανάλογη με αυτήν που υιοθέτησε ο Πλάτωνας και στο διάλογο του Μένων.

Παρατηρούμε ότι, ενώ το αντικείμενο της διδασκαλίας του Πρωταγόρα έχει δυο σκέλη (θέματα της ιδιωτικής ζωής - θέματα του δημόσιου βίου), ο Σωκράτης στέκεται μόνο στο δεύτερο και μας φαίνεται να παραμερίζει το πρώτο. Αυτό βέβαια συμβαίνει, γιατί οι υποθέσεις της ιδιωτικής ζωής νοούνται μόνο στο πλαίσιο της πόλης, ως μέρος του δημόσιου βίου. Έτσι, τα θέματα του οίκου συγχωνεύονται κατά κάποιον τρόπο με εκείνα της πόλεως και τα καλύπτει ο όρος πολιτική τέχνη τον οποίο χρησιμοποιεί ο Σωκράτης.

Στόχος λοιπόν της αγωγής την οποία παρέχει ο Πρωταγόρας στους νέους είναι να γίνουν αυτοί πολίτες που θα δρουν με επιτυχία τόσο στον ιδιωτικό όσο και στο δημόσιο βίο τους, ρυθμίζοντας με τον καλύτερο τρόπο τις υποθέσεις του σπιτιού και της πόλης τους. Σωστά ο Taylor υπογραμμίζει ότι ο καλός πολίτης, όταν αναμειγνύεται στα κοινά πρέπει να φροντίζει για την προκοπή της πόλης του και όχι για την προώθηση των ατομικών του συμφερόντων. Για ανθρώπους που με την αυτοκριτική και τον αυτοέλεγχο είχαν φτάσει στο επιθυμητό επίπεδο αυτογνωσίας και υπευθυνότητας βασικό μέλημα και επιδιωκόμενος σκοπός ήταν η λήψη ορθών αποφάσεων («ευβουλία») σε θέματα οικονομικής και κοινωνικής ανάπτυξης στον ιδιωτικό τομέα αλλά και πολιτικού κύρους και επιρροής στο δημόσιο βίο.

Επομένως και οι δύο συνομιλητές αναγνωρίζουν και στηρίζουν την επιχειρηματολογία τους στις τρέχουσες αντιλήψεις ότι οι Αθηναίοι ενεργούν ορθά, όταν καλούν στην εκκλησία του δήμου ειδικούς, για να εκθέσουν τη γνώμη τους, σε περιπτώσεις κατά τις οποίες συζητούνται θέματα της ειδικότητάς τους, γιατί αυτοί είναι οι μόνοι αρμόδιοι να δώσουν και σωστές συμβουλές. Στο πλαίσιο της πολιτικής συζήτησης και της δημοκρατικής ανταλλαγής απόψεων η γνωμοδοτική και συμβουλευτική τους παρουσία είναι απαραίτητη για τη λήψη των αποφάσεων από το λαό υστέρα από τη σωστή ενημέρωση και το φωτισμό των θεμάτων σε βάθος από τους ειδικούς. Οι ερμηνευτές θεωρούν σημαντική την πληροφορία αυτή του Πλάτωνα που αφορά τη λειτουργία της Εκκλησίας του δήμου. Η πρόσκληση ειδημόνων για να διαφωτίσουν το λαό πάνω σε

τεχνικά ζητήματα αποτελεί πράγματι πολύ ενδιαφέρουσα πρωτοβουλία των Αθηναίων και αποκαλύπτει προχωρημένο στάδιο συλλογικής εργασίας.

Στην Αθήνα αναγνωριζόταν σε όλους γενικά τους πολίτες η αρμοδιότητα να δίνουν συμβουλές για ζητήματα διοίκησης της πόλης, γενικά για ζητήματα σχετικά με το κοινό συμφέρον και αυτό ήταν απαραίτητο στοιχείο της λειτουργίας της άμεσης δημοκρατίας: όλοι οι πολίτες είχαν χρέος αλλά και δικαίωμα να συμμετέχουν σε όλες γενικά τις δημοκρατικές διαδικασίες, η κορυφαία ίσως από τις οποίες ήταν η συμμετοχή στις συζητήσεις της εκκλησίας του δήμου, όπου μιλούσε όποιος πολίτης ήθελε πάνω στα θέματα της ημερήσιας διάταξης (πβ. τη γνωστή φράση του κήρυκα: Τίς άγορεύειν βούλεται;). Οι πολλές γνώμες και ο ολόπλευρος φωτισμός ενός θέματος έδιναν την ευκαιρία στο λαό να σχηματίζει συνολική εικόνα γι' αυτό και έτσι θα ήταν ορθότερη η συλλογική απόφαση. Εξάλλου, η γνώμη οποιουδήποτε Αθηναίου είχε την αξία της, αφού όλοι διέθεταν σε μεγάλο βαθμό πολιτική ωριμότητα. Έχουν λοιπόν αρμοδιότητα οι Αθηναίοι πολίτες να δίνουν τη γνώμη και τη συμβουλή τους σε θέματα πολιτικής.

- B4.** α. → Σωστό
β. → Λάθος
γ. → Σωστό
δ. → Σωστό
ε. → Λάθος

- B5.α.** ἴωσιν : εισιτήριο
δεῖ : ένδεια
ἀνέχονται : έξη
εἰδῶσιν : συνείδηση

- B5.β. άρετής:** Με βάση την ανθρωπιστική παιδεία ο άνθρωπος θα πρέπει να διακατέχεται από αξίες και αρετές.
λόγος: Δεν συντρέχει λόγος να βιαστούμε.
δημιουργικής: Ένα σύγχρονο δημιουργικό σχολείο κρίνεται απαραίτητο στη σύγχρονη εποχή της παγκοσμιοποίησης.

Αδίδακτο κείμενο
Ισοκράτους, Φίλιππος, 26-27 (έκδ. Teubner)

Γ1. Γιατί όταν ο λόγος στερηθεί και την κρίση-ιδέα του ρήτορα και τη φωνή και τις αλλαγές που γίνονται-συμβαίνουν στους ρητορικούς λόγους, ακόμα όμως και των συγκυριών-κρίσιμων περιστάσεων και τη φροντίδα-το ζήλο το σχετική με την πράξη και καθόλου δεν υπάρχει ο συναγωνισμός και η πειθώ μεταξύ των ομιλητών, αλλά γίνεται έρημος και γυμνός όλων ανεξαιρέτως όσων έχουν ειπωθεί εκ των προτέρων, κάποιος όμως τον διαβάξει χωρίς πειστικότητα-αξιοπιστία και αποκαλύπτοντας - δηλώνοντας κανένα ήθος-χαρακτήρα αλλά όπως ακριβώς απαριθμώντας, εύλογα, νομίζω, δίνει την εντύπωση-φαίνεται στους ακροατές ότι είναι φαύλος-κατώτερος-ανάξιος. Αυτά ακριβώς και αυτόν που τώρα παρουσιάζεται περισσότερο θα έβλαπταν και θα τον έκαναν να φαίνεται κατώτερος-πιο ελεεινός.

- Γ2.α.**
ἀναγινώσκη : ανάγνωθι
ἀπαριθμῶν : απαριθμοῖεν
τοῖς ἀκούουσιν : ακούσεσθαι

μάλιστ' : μάλα
φαίνεσθαι : φανῆτε

Γ2.β «Τοῦ μέν προειρημένου ἅπαντος ἔρημοι γένωνται».

Γ3.α. **τῶν μεταβολῶν:** αντικείμενο στο ἄποστερηθῇ
τῶν προειρημένων: επιθετική μετοχή ως ετερόπτωτος προσδιορισμός, γενική αντικειμενική στο ἔρημος και γυμνός
γυμνός: κατηγορούμενο στο υποκείμενο ὁ λόγος μέσω του συνδετικού ρήματος γένηται
εἰκότως: επιρρηματικός προσδιορισμός του τρόπου στο δοκεῖ
τοῖς ἀκούουσιν: επιθετική μετοχή ως δοτική προσωπική του κρίνοντος προσώπου στο δοκεῖ

Γ3.β. Ἄπερ καὶ τὸν [...] ἐπιδεικνύμενον μάλιστ' ἂν βλάψει : Κύρια πρότασης κρίσεως καθώς η αναφορική αντωνυμία ἄπερ στην αρχή περιόδου –ημιπεριόδου εισάγει κύρια πρόταση και ισοδυναμεί με την δεικτική

Ἄπερ : υποκείμενο στο ἂν βλάψει, αττική σύνταξη
τὸν [...] ἐπιδεικνύμενον : επιθετική μετοχή ως αντικείμενο στο ἂν βλάψει
φauλότερον : κατηγορούμενο στο υποκείμενο του φαίνεσθαι τὸν ἐπιδεικνύμενον
φαίνεσθαι : τελικό απαρέμφατο ως αντικείμενο του ποιήσειεν

Επιμέλεια απαντήσεων:
Μπέκου Νατάσα
Σκυριανού Μαίρη
Φιλόλογοι
Φροντιστήριο Μ.Ε «ΕΠΙΛΟΓΗ» - Καλαμάτα
<http://www.epil.gr>